

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Dispvtatio CX. De Gratiâ secundùm se.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

DISPUTATIO CX.

De Gratiâ secundum se.

GRATIÂ naturam perficit, suoque illam splendore veluti cœlestibus quibusdam radiis vestit atque illustrat: ejus insuper vires ad rectè agendum impares, imbecillitatè que subleuat, robur denique ad operationes æternæ vitæ adeptioni idoneas exercendum subministrat, non ornamentum ei data tantum, sed adjumentum. Esto enim homo viribus à naturâ sibi inditis virtutes varias exercere possit, quæ ad Philosophiæ moralis considerationem pertinent, hæc tamen omnes inferioris conditionis sunt & ordinis, si cum operibus gratiæ conferantur, utpote quæ naturæ terminos egressa ad altiorem longè finem creaturam rationalem eleuant, adeoque sublimia sunt, ut quamvis naturam supponant, ab eâ tamen sine subsidio gratiæ elici omnino non possint. Ad quam rem appositè S. Augustinus de Prædestinatione Sanctorum, cap. 5. Posse, inquit, habere Fidem & Charitatem, naturæ est hominum, habere autem Fidem & Charitatem, gratiæ est fidelium. Quod etiam testatur idem S. Augustinus, dum librum unum de Naturâ & Gratiâ, alium de Gratiâ & Libero arbitrio scripsit, innuens nimirum gratiam, naturam rationalem supponere; hanc verò sine gratiâ humi quasi repere, nec ad eximium quidquam assurgere, quodque ad veram beatitudinem consequendam spectet, præstare posse. De hac itaque in præsentem nobis agendum, ejusque naturâ, virtus, proprietates indaganda.

SECTIO PRIMÂ.

Quid nomine gratiæ intelligatur.

I.
Varia acceptiones gratiæ declaranda.

VT de naturâ gratiæ pressius agamus, varietate ejus significationes, prout hoc nomen à diversis usurpatur, necessariò sunt obiter proponenda, quibus visis, pronum erit relictis aliis, Theologicis illius acceptiones, à Conciliis & Patribus nobis traditas discernere, & de iis solis disputationem instituire.

II.
Improprie quædam vocis gratiæ usurpationes.

Gratiæ pro concinnitate sermonis.

Gratiæ interdum est affectus benevolentie.

Ut ergo sensus hujus vocis *Gratiæ* minus proprios, nempe prout sumitur primò pro habitudine quadam ac venustate, seu pulchritudine corporis juxta illud Proverb. ultimo v. 30. *Fallax gratia & vana est pulchritudo*, &c. Secundò pro elegantia & concinnitate sermonis, quo sensu Ecclesiastici 6. v. 5. dicitur, *Verbum dulce multiplicat amicos*, & de Christo habetur Luca 4. v. 22. *Mirabantur in verbis gratiæ, quæ procedebant de ore ejus*: & Ps. 44. v. 3. de eodem dicitur *Diffusa est gratia in labiis tuis*. Tertio sumitur gratia pro affectu benevolentie, sic dicitur quis redire cum alio in gratiam, nihilque in Scripturâ frequentius, quam *si inveni gratiam in oculis tuis* &c.

III.
Gratiæ magis propriè accipitur pro dono gratiæ dato.

Has, inquam, & alias gratiæ acceptiones ut omittam, sumitur magis propriè gratia pro dono gratis collato, utpote quod conferendo, dicitur quis gratiam alteri facere. Hoc sensu de eâ loquens S. Augustinus tract. 3. in Joannem sic habet: *Quid est gratia? gratis data: quid est gratia? donata, non reddita*. Quare S. Paulus ad Romanos 11. v. 6. *Si autem gratia, jam non ex operibus, alioqui gratia jam non est gratia*. Unde & Aristoteles 2. Rhetoricorum: *Gratiæ est, inquit, per quam dicuntur rogati, gratis aliquid facere, non pro re aliquâ, neque ut sibi quidquam, qui faciunt subveniant, sed ut cui faciunt*.

IV.
Nimis lata est illa gratiæ acceptio pro dono gratiæ dato.

Hæc tamen gratiæ acceptio, Theologicè loquendo, nimis adhuc lata videtur: hoc enim modo nullum omnino bonum habemus, quod gratia nuncupari nequeat, cum nihil planè habeamus, quod gratis à Deo non accepimus, & pro quo eidem gratias non debeamus, sive illud naturale sit, sive supernaturale; totum siquidem à benignissimâ manu Dei in nos derivatur.

V.
Obj. sequi aliquod augmentum gratiæ esse, & non esse gratiam.

Dices: hinc sequi quando aliquis, per merita præsertim, recipit augmentum gratiæ, gratiam illam secundam esse & non esse gratiam; esse, quia omnes hoc modo sentiunt, & loquuntur; non esse, quia non datur gratis, sed ex meritis, seu operibus: si autem ex operibus jam non est gratia secundum Apostolum, vel dicere debemus, non esse de ratione omnis gratiæ, ut detur gratis.

Respondet-

VL Augustinus gratia est gratis datur in radice: quo etiam sensu SS. Patres caelestem gloriam frequenter appellanti gratiam.

S. Augustinus.

S. Thomas.

VII. Vltimus ostenditur nullum esse gradum gratia, qui substantialiter & proprie non sit gratia.

VIII. Quo sensu iuxta scripturam accipiamus gratiam pro gratia.

Respondetur primo: augmentum illud gratiae, licet detur ex meritis, & ex iustitia, posse nihilominus in aliquo vero sensu gratis dici dari, nempe in radice, quia scilicet meritum illud condignum, ad quod sequitur, fundatur in prima gratia, quae omnino gratis confertur. Sic Sancti Patres gloriam caelestem frequentissime vocant gratiam, esto non minus detur ex meritis, quam augmentum gratiae, & addunt, ut censeatur gratia abunde sufficere quod sequatur tanquam fructus ad gratiam, quae est donum Dei maxime gratuitum. Sic, ut alios omittam S. Augustinus cap. 8. de gratia & libero arbitrio, vita aeterna sine dubio, inquit, quae bona vita redditur, Dei gratia est, & ipsa enim gratis datur, quia gratis datur & illa, cui datur: nempe gratia: haec ille: qui ibidem addit, nullo alio modo posse dissolvi, quo pacto vita aeterna sit gratia, nisi quia datur intuitu operum, quae oriuntur a gratia. Idem docet S. Thomas lectione 2. in illa verba Apostoli 2. ad Timotheum 4. v. 8. In reliquo reposita est mihi corona iustitiae &c. Ubi inquirens, quomodo sit corona iustitiae, cum vita aeterna sit gratia, respondet, quod est iustitia quantum ad actum qui procedit a voluntate, est gratia quantum ad radicem merendi.

Secundo etiam respondeo, omnes gradus gratiae esse in se & essentialiter, seu substantialiter gratiam, & si gradus sint homogenii, res est facilis, sic enim licet hic & nunc secundus & reliqui gradus sequentes dentur ex meritis, nullus tamen ex illis est, qui non potuisset esse primus. Iud licet gradus sint heterogenii, cum tamen nullus sit gradus gratiae, qui non potuisset in prima peccatoris iustificatione gratis simul cum praecedentibus infundi, nullus enim est, qui in se verè non sit substantialiter gratia.

SECTIO SECUNDA.

Inferuntur quaedam ex dictis, & propriissima gratiae notio declaratur.

I. Donum creationis non incongrue appellari potest gratia, cum omnino gratis datur.

In e infero cum S. Bonaventura art. 1. q. 2. Richardo, Gabriele, Bellarmino lib. 1. de gratia & libero arbitrio, cap. 2. & aliis, ipsam etiam creationem posse gratiam nuncupari, est quippe donum aliquid omnino gratis, & sine ullis praecedentibus meritis à Deo nobis concessum, sic loquitur S. Augustinus in Psal. 144. Attendamus, inquit, gratiam Dei, non solum quae fecit nos, verum etiam quae perficit. & Patres Africani in Epistola ad Innocentium Papam, cum eodem S. Augustino Epistola 93. dicunt non improbanda ratione appellari gratiam Dei, quae creati sumus, quia non praecedentium operum meritis, sed gratuita Dei bonitate donata est. Qui etiam loquendi modus in S. Hieronymo, aliisque Patribus non raro invenitur.

R.P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. I.

Strictius verò adhuc propriissimèque sumi nomen gratiae à Theologis solet, utpote quam iuxta modum loquendi Scripturae & Patrum significare asserunt eximium quoddam donum, per quod natura rationalis ex statu purae naturae evehitur & ordinatur ad vitam aeternam, atque ad eisdem consecutionem juvat. Unde inquit Patres Africani supra, licet non improbanda ratione dicitur gratia Dei, quae creati sumus, &c. alia tamen est quae praedestinati vocantur: & postea, illam verò gratiam, quae creati sumus homines, etiam ita appellandam non immerito intelligimus, mirum est tamen si ita appellatam in ullis Prophetis, Evangelicis, Apostolicis literis legimus. & S. Augustinus Epistola 95. illud, inquit, donum apostolica doctrina gratiam appellat, quae salvatur & justificatur ex Fide Christi. Per quod inveniunt gratiam se sumere velle, prout à natura donisque eam sequentibus contradistinguitur: nam & Pelagius creationem & libertatem naturalem, beneficio Dei acceptam gratiam appellabat, ut testatur S. Hieronymus dial. 1. contra Pelagianos, & S. Augustinus Epistola 105. & alibi saepe, ut hoc modo, inquit, nomen gratiae retineret (Pelagius) rem ipsam penitus everteret. Quare Patres hac in re acriter cum impugnant, & contendunt, ex communi usu facere Scripturae gratiam donum aliquid significare superioris ordinis, & toti naturae superadditum.

Gratia ergo proprie dicta supponit personam cui fit, eamque ad alium longè finem per operationes multò perfectiores ordinat. De hac proinde ut à natura distincta passim loquitur Apostolus, eamque ita ubique extollit, ut S. Hieronymus omnes Pauli Epistolas gratiam sonare asserat. De hac loquitur 2. ad Corinthios 3. v. 5. dum ait: Non quod sufficientes sumus cogitare aliquid à nobis, quasi ex nobis, ubi, ut constat, aperte distinguit gratiam à natura: in eadem item Epistola, cap. 12. v. 9. de eisdem gratiae vi & efficacia loquitur illis verbis: Sufficit tibi gratia mea. & ad Gal. 1. v. 15. Vocavi per gratiam suam: & alibi saepe.

Creatio itaque & dona naturalia, etsi cum sine meritis habeantur, possint generali quadam ratione appellari gratia, non tamen gratia strictè dicta, tum quia inferioris ordinis, & per se ad vitam aeternam non ordinantia, tum quia dona haec jure naturalitatis debentur naturae, natura verò nullum supponit subiectum, cui fiat gratia, nec positivè est indebita illius creatio, quod tamen nisi aliquid in eodem ordine supponatur, est de conceptu gratiae.

Quod verò obijciunt aliqui creationem, & dona naturalia esse interdum effectus praedestinationis, eaque de causâ gratiam appellari debere: inprimis fallum est dona merè naturalia esse effectus praedestinationis, nisi peculiari modo ad salutem consequendam conferant, qualia sunt audire haec & illa verba Evangelii, ex quibus tangitur eor, & fit conversio: quod tali loco & tempore occurrat sinitus, ex quo occasionem accipit quis respicientiae, & salvationis, & alia hujusmodi: quae proinde dona merè naturalia non sunt, ut dixi in materia de Praedestinatione, integrant enim unam conversionem, in eodem genere intentionalis motionis, cum vocatione interna. De his verò etiam dicendum, latius patere effectum praedestinationis, quam gratiam strictè dictam; ut enim quis illum habeat, sufficit quod peculiari aliquo modo concurrat ad beatitudinem; ad hanc autem plura requiruntur, ut constat, ex dictis.

II. Gratia propriissime sumpta est eximium quoddam donum, per quod natura nostra ordinatur ad vitam aeternam.

Gratia à natura donis, eam sequentibus distinguitur, & est quid alicuius ordinis ad illa.

III. Gratia tota naturam supponit, eamque ad altiore operationum seriem elevat.

IV. Cur dona naturalia dici nequeat gratia proprie dicta.

V. Dona naturalia, nisi ad salutem consequendam aliquo modo conferant, non sunt effectus praedestinationis.

Latius patet effectus praedestinationis, quam gratiam strictè dictam.

